

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ และเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ โดยศึกษาองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม ด้านสื่อ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้เยี่ยมชมสวนสัตว์ขององค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 5 แห่ง ได้แก่ สวนสัตว์ดุสิต สวนสัตว์เปิดเขาเขียว สวนสัตว์เชียงใหม่ สวนสัตว์นครราชสีมา และสวนสัตว์สงขลา จำนวน 323 คน โดยใช้การสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่แบบสอบถามความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต \bar{X} ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายการศึกษา จำนวน 13 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Specified Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์ สรุปเป็นประเด็นและจัดการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ท่าน เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่จากผู้เยี่ยมชมสวนสัตว์

ผลการศึกษาความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่จากผู้เยี่ยมชมสวนสัตว์พบว่า ผู้เยี่ยมชมสวนสัตว์จำนวน 323 คน เป็นเพศหญิงและเพศชายร้อยละ 63.16 และ 36.84 ตามลำดับ โดยอยู่ในช่วงอายุ 13-22 ปี และ 23-32 ปี มากที่สุด ร้อยละ 36.84 และ 29.41 ตามลำดับ และอยู่ในช่วงอายุ 53-62 ปี น้อยที่สุด ร้อยละ 4.33 มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงระดับปริญญาโท โดยมีการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมากที่สุด ร้อยละ 63.16 และ 10.53 ตามลำดับ มีการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและ

ประถมศึกษาปีที่ 6 น้อยที่สุด ร้อยละ 2.79 เท่ากัน อาชีพที่พบมากที่สุดคือ นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และรับราชการ ร้อยละ 42.72 และ 30.34 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้ 0–5,000 บาท และ 5,001–10,000 บาท ร้อยละ 43.65 และ 15.17 ตามลำดับ โดยมาสวนสัตว์เพื่อท่องเที่ยวและทัศนศึกษา ร้อยละ 39.94 และ 21.98 ตามลำดับ ผู้ที่เคยมาสวนสัตว์ 1–10 ครั้ง ร้อยละ 76.78 และเคยมา 11–20 ครั้ง และ 21–30 ครั้ง ร้อยละ 4.33 และ 1.24 ตามลำดับ

ค่าคะแนนระดับความต้องการของทุกข้อคำถามอยู่ในระดับมาก (อยู่ในช่วง 3.50–4.49) ในขณะที่คะแนนระดับปัญหาของทุกข้อคำถาม ในด้านบุคลากร กิจกรรม สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่จากผู้เยี่ยมชมสวนสัตว์ อยู่ในระดับปานกลาง (อยู่ในช่วง 2.50–3.49)

ด้านที่ 1 บุคลากร

ความต้องการด้านบุคลากรที่ผู้เยี่ยมชมต้องการ อาทิ ต้องการให้สวนสัตว์เพิ่มบุคลากรด้านการศึกษา และส่งเสริมให้บุคลากรสามารถบรรยายถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและอนุรักษ์สัตว์ป่า เนื่องจากปัญหาที่ผู้เยี่ยมชมพบคือ จำนวนบุคลากรด้านการศึกษาไม่เพียงพอและไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่า

ด้านที่ 2 กิจกรรม

ผู้เยี่ยมชมต้องการให้มีการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น และปรับปรุงกิจกรรมด้านการศึกษาให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบ ได้แก่ จำนวนกิจกรรมด้านการศึกษาไม่เพียงพอสำหรับผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่ม ขาดความหลากหลายและความน่าสนใจ รวมถึงขาดการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังขาดกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและขาดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

ด้านที่ 3 สื่อ

ความต้องการด้านสื่อผู้เยี่ยมชมต้องการให้ปรับปรุงความถูกต้องของข้อมูล กำหนดอายุการใช้งานของป้าย และใช้รูปที่มีความคมชัดสวยงาม รวมไปถึงมีความน่าสนใจมากกว่านี้ นอกจากนี้ควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลของทางสวนสัตว์ที่หลากหลายขึ้น เช่น เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ วิทยุทัศน์ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ ฯลฯ เพิ่มขึ้น รวมทั้งเนื้อหาของสื่อควรส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและอนุรักษ์สัตว์ป่ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัญหาที่ผู้เยี่ยมชมพบคือ ขาดความหลากหลายของการนำเสนอสื่อในการให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับสัตว์ผ่าน

ช่องทางอื่นๆ เช่น เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ ฯลฯ สื่อมีน้อยเกินไปไม่เพียงพอกับความต้องการ และคุณภาพของการผลิตสื่อยังไม่ดีเท่าที่ควร

ด้านที่ 4 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ผู้เกี่ยวข้องต้องการให้เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต่างๆ ปลุกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่ายิ่งขึ้น และได้รับการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ มีความพร้อมในการใช้งาน และสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะสำหรับเด็กและผู้สูงอายุ รวมไปถึงควรกำหนดความเร็วของรถนำชมภายในสวนสัตว์ และเพิ่มปริมาณให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เยี่ยมชม เนื่องจากปัญหาที่ผู้เยี่ยมชมพบคือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และไม่น่าสนใจ เข้าใจยาก รวมทั้งไม่อยู่ในสภาพดีที่พร้อมในใช้งาน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. ควรปรับปรุงให้มีจำนวนของสัตว์มากกว่านี้
2. ควรปรับปรุงเรื่องความสะดวก บริเวณต่างๆ รวมถึงการปรับแต่งภูมิทัศน์
3. ควรปรับปรุงให้มีจำนวนร้านอาหารโดยเฉพาะผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามให้มีปริมาณเพียงพอสำหรับผู้เยี่ยมชม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์ จากการสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ

ความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ผู้เกี่ยวข้องต้องการให้มีการปรับปรุงและทบทวนแนวทางของแผนแม่บท และทำความเข้าใจกับพนักงานทุกสวนสัตว์และทุกส่วนให้เข้าใจและทำงานไปทิศทางเดียวกันมากกว่านี้ รวมทั้งต้องการให้หาแหล่งทุนสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านสื่อการศึกษา พัฒนาคู่มือการเรียนรู้ให้มีความเชี่ยวชาญในการให้ความรู้ เพิ่มเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น และต้องการให้มีการวางแผนงบประมาณ จัดสรรงบประมาณ และดำเนินงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้อย่างรอบคอบและครอบคลุม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยนำหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ มีการบูรณาการร่วมกันทุกฝ่ายทั้งในระดับสวนสัตว์และองค์การสวนสัตว์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ปัญหาที่ผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ประสบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่คือ ไม่มีนโยบายด้านการศึกษาที่ชัดเจน รวมทั้งขาดความต่อเนื่องของนโยบายด้านการศึกษาของผู้บริหาร และงบประมาณด้านการบริหารจัดการศึกษาไม่เพียงพอ

ด้านที่ 2 บุคลากร

ความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ต้องการเพิ่มจำนวนบุคลากรฝ่ายการศึกษา รวมทั้งจัดคนให้ตรงตามสายงาน นอกจากนี้ยังต้องการสร้างบุคลากรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษา พัฒนาประสิทธิภาพ และสมรรถภาพของแต่ละบุคคล และต้องการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

ปัญหาที่ผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ประสบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่คือ จำนวนบุคลากรฝ่ายการศึกษาไม่เพียงพอ นอกจากนี้ บุคลากรที่มาโดยไม่มีคัดเลือกให้ตรงกับสายงาน ขาดประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านการศึกษา รวมทั้งยังขาดการพัฒนาศักยภาพและความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และขาดงบประมาณด้านค่าตอบแทน สวัสดิการ และความมั่นคงในอาชีพ

ด้านที่ 3 สื่อ

ความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ต้องการเพิ่มความหลากหลายของสื่อที่เหมาะสมสำหรับคนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย รวมทั้งต้องการให้พัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบและผลิตสื่อเพิ่มขึ้น และต้องการงบประมาณในการผลิตสื่อเพิ่มขึ้น

ปัญหาที่ผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ประสบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่คือ จำนวนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบและการผลิตสื่อไม่เพียงพอ และงบประมาณในการผลิตสื่อไม่เพียงพอ

ด้านที่ 4 กิจกรรม

ความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและอนุรักษ์สัตว์ป่าที่หลากหลายขึ้น

ปัญหาที่ผู้บริหารและบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ประสบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่คือ จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอ รวมทั้งงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด และการบริหารงบประมาณ

ด้านที่ 5 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ต้องการเพิ่มสิ่งปลูกสร้าง อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ และต้องการให้มีการบำรุงรักษาที่ได้มาตรฐาน ทันสมัย เป็นไปตามหลักสากล เพื่อความสะดวกและปลอดภัย

ปัญหาที่ผู้บริหาร และบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ประสบในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่คือ อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ไม่หลากหลาย และ งบประมาณไม่เพียงพอ

ตอนที่ 3 ผลการนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่

จากการศึกษาความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่จากผู้รับบริการ ได้แก่ ผู้เที่ยวชมสวนสัตว์ทั้ง 5 แห่ง ขององค์การสวนสัตว์ พบว่า มีความต้องการและปัญหาทุกด้าน คือ ด้านบุคลากร กิจกรรม สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ แม้การพบปัญหาต่างๆ ของผู้รับบริการอยู่ในระดับปานกลาง (ระดับคะแนนด้านปัญหาในทุกข้อคำถามอยู่ในช่วง 2.50–3.49) แต่จะเห็นได้ว่าระดับปัญหาด้านสื่อมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดความหลากหลายในการนำเสนอสื่อในรูปแบบอื่นๆ โดยสื่อที่องค์การสวนสัตว์ทำอยู่ให้น้ำหนักไปที่ป้ายข้อมูลสัตว์ ดังนั้นองค์การสวนสัตว์จึงควรเพิ่มการนำเสนอสื่อที่หลากหลายรูปแบบขึ้น เช่น เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ วิดีทัศน์ รวมทั้งสื่อที่ใช้กับเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าวให้เหมาะกับผู้รับบริการที่จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สอดคล้องกับด้านการจัดองค์ประกอบการเรียนรู้ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548)

ในส่วนของความต้องการในการรับบริการของผู้เที่ยวชม อยู่ในระดับมาก (ระดับคะแนนด้านความต้องการทุกข้อคำถาม อยู่ในช่วง 3.50–4.49) หมายความว่าองค์การสวนสัตว์ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เพิ่มเติม โดยเฉพาะในเรื่องของภารกิจที่มีระดับของความต้อการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งต้องการให้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้อนุรักษ์ธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการแสดงเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหลัก ซึ่งเป็นที่นิยมมากกว่ากิจกรรมทางการศึกษา จึงทำให้การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของสวนสัตว์ไม่มีการดำเนินงานอย่างจริงจังสอดคล้องกับด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ทั้งนี้สวนสัตว์สมัยใหม่ควรที่จะมุ่งเน้นการอนุรักษ์และให้การศึกษาแก่สาธารณะตามแนวคิดของ Hutchins and Smith (2003) และแนวคิดที่ว่าการศึกษา มีเป้าหมายในการเสริมสร้างจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสัตว์สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ พร้อมกันกับการกระตุ้นให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อช่วยในการอนุรักษ์ของ Adelaide Zoo Education Service (2009)

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ

ควรมีนโยบายและแผนแม่บทการศึกษาที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยยึดตามแนวทางขององค์กรที่เกี่ยวข้อง อาทิ สมาคมสวนสัตว์และพิพิธภัณฑสถานสัตว์น้ำโลก (WAZA) และสมาคมสวนสัตว์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAZA) นอกจากนี้ควรกำหนดหน่วยงานที่ดูแลนโยบายการศึกษาของแต่ละสวนสัตว์เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งมอบนโยบายให้ทุกส่วนงานปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ควรวางแผนงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และหาแหล่งทุนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาบุคลากรและงานด้านการศึกษา

ด้านที่ 2 บุคลากร

ควรเพิ่มบุคลากรฝ่ายการศึกษาและ/หรือเปิดรับอาสาสมัครช่วยงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์ รวมทั้งวางโครงสร้างและคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับความสามารถและตรงตามสายงาน และมีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ (Job description) ที่ชัดเจน นอกจากนี้ควรพัฒนาความรู้และศักยภาพแก่บุคลากรด้านการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากยิ่งขึ้น รวมทั้งความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผลิตสื่อด้านการศึกษาและด้านภาษา ต่างประเทศ รวมถึงควรพัฒนาความรู้ความสามารถแก่บุคลากรของสวนสัตว์ทุกคน ให้สามารถส่งเสริมงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์ โดยทุกคนควรต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์และนักการศึกษาที่สามารถให้ข้อมูลในรูปแบบเดียวกันได้ และสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร

ด้านที่ 3 สื่อ

ควรเพิ่มสื่อให้เพียงพอสำหรับคนทุกเพศทุกวัยและควรใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น ภาพ เสียง นวัตกรรมที่ทันสมัย หรือสื่อที่ใช้กับเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ นอกจากนี้ควรเพิ่มเนื้อหาของสื่อ

ต่างๆ ในด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องและทันสมัยของข้อมูล ใช้สื่อที่สวยงาม น่าสนใจ ให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องหาญด้านการออกแบบและผลิตสื่อ

ด้านที่ 4 กิจกรรม

ควรเพิ่มกิจกรรมให้หลากหลายโดยจัดกิจกรรมใหม่ๆ สำหรับคนทุกเพศทุกวัย ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย หมุนเวียนตลอดทั้งปี นอกจากนี้ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สัตว์ป่า ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ผ่านสื่อที่หลากหลาย

ด้านที่ 5 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาให้เพียงพอและหลากหลายสำหรับคนทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะเด็กและผู้พิการ และควรบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาให้มีสภาพดีและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่จากผู้เกี่ยวข้องสวนสัตว์

ด้านที่ 1 บุคลากร

จากความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ซึ่งพบว่าผู้เกี่ยวข้องสวนสัตว์ต้องการให้เพิ่มบุคลากรด้านการศึกษา และส่งเสริมให้บุคลากรสามารถบรรยายถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและอนุรักษ์สัตว์ป่า สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่าควรมีจำนวนพอเหมาะกับขนาดของสวนสัตว์ และควรสวนสัตว์ควรจัดทำแผนการฝึกอบรมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและอาสาสมัครทุกคน เพื่อให้การดำเนินงานในทุกๆ ด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมืออาชีพมากที่สุด

ด้านที่ 2 กิจกรรม

จากความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญสวนสัตว์ต้องการให้จัดกิจกรรมด้านการศึกษาให้เพียงพอสำหรับผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่ม กิจกรรมควรมีความหลากหลายและความน่าสนใจ นอกจากนี้กิจกรรมดังกล่าวควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และควรประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญสวนสัตว์ประกอบด้วยกลุ่มต่างๆ ที่มีความหลากหลายของอายุ อาชีพ การศึกษา รูปแบบของกิจกรรมด้านการศึกษา การให้การศึกษาของสวนสัตว์เป็น การศึกษาตลอดชีวิต รวมถึงสวนสัตว์ควรสร้างสภาพแวดล้อม กิจกรรมทางการศึกษาต่างๆ ที่หลากหลาย น่าสนใจ น่าติดตาม เข้าใจง่าย หรืออาจเป็นสื่อการเรียนรู้ลักษณะที่ผู้ชมได้มีส่วนร่วม

ด้านที่ 3 สื่อ

ปัญหาความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญสวนสัตว์ต้องการให้ปรับปรุงความถูกต้องของข้อมูล กำหนดอายุการใช้งานของป้าย และใช้รูปที่มีความคมชัดสวยงาม รวมไปถึงมีความน่าสนใจมากกว่านี้ นอกจากนี้ควรเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลของทางสวนสัตว์ที่หลากหลายขึ้น เช่น เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ วิดีทัศน์ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ ฯลฯ เพิ่มขึ้น รวมทั้งเนื้อหาของสื่อควรส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์ ธรรมชาติ และอนุรักษ์สัตว์ป่ามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า สื่อการศึกษาประเภทต่างๆ และความถูกต้องของข้อมูล สวนสัตว์ต้องกระทำในทุกวิถีทางเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมหรือผู้สนใจ ผ่านการใช้สื่อประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ รวมถึงประเภทของสื่อหรือวิธีการในการสื่อความหมายที่ผู้เยี่ยมชมและผู้สนใจทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ อาทิ ป้าย สัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย การจัดแสดงที่ผู้เยี่ยมชมได้มีส่วนร่วม สื่อวีดิทัศน์ เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ อาทิ แผ่นพับ แผนที่/คู่มือผู้เชี่ยวชาญสวนสัตว์ คู่มือสำหรับครู และชุดรวมสื่อต่างๆ ของสวนสัตว์ ที่ควรจัดไว้ทั้งสำหรับการแจกหรือจัดจำหน่ายแก่ผู้สนใจ

ด้านที่ 4 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ผู้เชี่ยวชาญสวนสัตว์ต้องการให้จำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต่างๆ

ปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสัตว์ป่ายิ่งขึ้น และได้รับการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ มีความพร้อมในการใช้งาน และสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะสำหรับเด็กและผู้สูงอายุ สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า สวนสัตว์จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมเพื่อโดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในด้านการจัดการศึกษา อาทิ ห้องสมุด ห้องบรรยาย ศูนย์การศึกษา/เรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ และสิ่งสนับสนุนอื่นๆ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์ จากการสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร และบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ

ปัญหาความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ผู้บริหาร และบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ต้องการให้ ความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่พบว่า ต้องการให้มีการปรับปรุงและทบทวนแนวทางของแผนแม่บท และทำความเข้าใจกับพนักงานทุกสวนสัตว์และทุกส่วนให้เข้าใจและทำงานไปทิศทางเดียวกันมากกว่านี้ รวมทั้งต้องการให้หาแหล่งทุนสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านสื่อการศึกษา พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในการให้ความรู้ เพิ่มเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้น และต้องการให้มีการวางแผนงบประมาณ จัดสรรงบประมาณ และดำเนินงานตามแผนที่ได้กำหนดไว้ อย่างรอบคอบและครอบคลุม ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มโดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ มีการบูรณาการร่วมกันทุกฝ่ายทั้งในระดับสวนสัตว์และองค์การสวนสัตว์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า นโยบายด้านการศึกษาของสวนสัตว์ควรมีระบบการติดตามตรวจสอบว่าสวนสัตว์ได้มีการดำเนินงานตามนโยบายด้านการศึกษา สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการทบทวนและปรับแผน ยุทธศาสตร์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ และมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการศึกษาระยะยาวในอนาคต

ด้านที่ 2 บุคลากร

ความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ พบว่าผู้บริหาร และบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ต้องการให้มี การเพิ่มจำนวนบุคลากรฝ่ายการศึกษา รวมทั้งจัดคนให้ตรงตามสายงาน นอกจากนี้ยังต้องการสร้างบุคลากรรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษา พัฒนาประสิทธิภาพ และสมรรถภาพของแต่ละบุคคล และต้องการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า สวนสัตว์ควรจัดทำแผนการฝึกอบรมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและอาสาสมัครทุกคนเพื่อให้การดำเนินงานในทุกๆ ด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมืออาชีพมากที่สุด นอกเหนือจากที่บุคลากรฝ่ายการศึกษาแล้ว สวนสัตว์ยังสามารถเสนอหรือชักชวนให้นิสิตนักศึกษาหรืออาสาสมัครเข้ามาร่วมงาน ฝึกงาน หรือช่วยงานการศึกษาของสวนสัตว์ สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือบุคลากรทุกคนจากทุกฝ่ายในสวนสัตว์ รวมทั้งลูกจ้าง และอาสาสมัคร ควรได้รับการแนะนำเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ด้านการศึกษาและการอนุรักษ์ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าบุคลากรทุกคนได้ปฏิบัติงานของตนเพื่อมุ่งสู่จุดหมายเดียวกันขององค์กร

ด้านที่ 3 สื่อ

ปัญหาความต้องการในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ พบว่าผู้บริหาร และบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ต้องการให้ มีความหลากหลายของสื่อที่เหมาะสมสำหรับคนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย รวมทั้งต้องการให้พัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบและผลิตสื่อเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า สวนสัตว์ควรจัดทำแผนการฝึกอบรมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านของบุคลากรที่เกี่ยวข้องและอาสาสมัครทุกคนเพื่อให้การดำเนินงานในทุกๆ ด้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมืออาชีพมากที่สุด และสวนสัตว์ต้องกระทำในทุกวิถีทางเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมหรือผู้สนใจ ผ่านการใช้สื่อประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์

ด้านที่ 4 กิจกรรม

ความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ พบว่าผู้บริหาร และบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ต้องการให้ มีการจัดกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและอนุรักษ์สัตว์ป่าที่หลากหลายขึ้น สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า สวนสัตว์จะต้องสามารถรองรับผู้เยี่ยมชมกลุ่มต่างๆ ที่มีความหลากหลาย การศึกษาในลักษณะนี้สวนสัตว์ควรสร้างสภาพแวดล้อมและกิจกรรมทางการศึกษาต่างๆ ที่หลากหลาย น่าสนใจ น่าติดตาม เข้าใจง่าย หรืออาจเป็นสื่อการเรียนรู้ลักษณะที่ผู้ชมได้มีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมเข้าใจ เข้าถึงมิติทางธรรมชาติ และนำไปสู่การดำเนินชีวิตประจำวันที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสัตว์ป่า

ด้านที่ 5 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ความต้องการและปัญหาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ พบว่าผู้บริหาร และบุคลากรฝ่ายการศึกษาของสวนสัตว์ต้องการให้ ต้องการเพิ่มสิ่งปลูกสร้าง อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ และต้องการให้มีการบำรุงรักษาที่ได้มาตรฐาน ทันสมัย เป็นไปตามหลักสากล เพื่อความสะดวกและปลอดภัย สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า สวนสัตว์จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมเพื่อโดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับขนาดของสวนสัตว์

ตอนที่ 3 ผลการนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ

ควรมีนโยบายและแผนแม่บทการศึกษาที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยยึดตามแนวทางขององค์กรที่เกี่ยวข้อง อาทิ สมาคมสวนสัตว์และพิพิธภัณฑสัตว์นำโลก (WAZA) และสมาคมสวนสัตว์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAZA) นอกจากนี้ควรกำหนดหน่วยงานที่ดูแลนโยบายการศึกษาของแต่ละสวนสัตว์เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งมอบนโยบายให้ทุกส่วนงานปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ควรวางแผนงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และหาแหล่งทุนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาบุคลากรและงานด้านการศึกษา ดังเช่น Reade and Waren

(1996) ที่พบว่า ประชาชนมีความเห็นว่าบทบาทหลักของสวนสัตว์ ได้แก่ บทบาทในด้านการอนุรักษ์ การวิจัย และการให้การศึกษามีความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่บทบาทด้านการให้ความเพลิดเพลิน มีน้อยที่สุด โดยที่ประชาชนตามท้องถนนที่อยู่ภายนอกสวนสัตว์ส่วนมากมีรู้สึกว้าตัวภายในสวนสัตว์ มีอาการเศร้า และเบื่อหน่าย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการสัมภาษณ์คนที่เข้ามาเที่ยวในสวนสัตว์ พบว่าคนมีความรู้สึกในเชิงบวกเกี่ยวกับสภาพของสัตว์ภายในสวนสัตว์ เนื่องจากการประเมินที่ตัวสัตว์ที่เห็นและการส่งเสริมพฤติกรรมสัตว์ด้วยการจัดการระบบนิเวศภายในที่เลี้ยง และจากข้อมูลที่มีในสวนสัตว์ นอกจากนี้ผู้ที่เข้ามาเที่ยวชมยังมีจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์เพิ่มขึ้นอีกด้วย

ด้านที่ 2 บุคลากร

ควรเพิ่มบุคลากรฝ่ายการศึกษาและ/หรือเปิดรับอาสาสมัครช่วยงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์ รวมทั้งวางโครงสร้างและคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับความสามารถและตรงตามสายงาน และมีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน นอกจากนี้ควรพัฒนาความรู้และศักยภาพแก่บุคลากรด้านการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมากยิ่งขึ้น รวมทั้งความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผลิตสื่อด้านการศึกษาและด้านภาษา ต่างประเทศ รวมถึงควรพัฒนาความรู้ความสามารถแก่บุคลากรของสวนสัตว์ทุกคน ให้สามารถส่งเสริมงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์ โดยทุกคนควรต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์และนักการศึกษาที่สามารถให้ข้อมูลในรูปแบบเดียวกันได้ และสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร ดังเช่น Zoological Park Board of New South Wales ประเทศออสเตรเลีย (International Zoo Year Book, 1997) ที่มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากร โดยมีโปรแกรมการให้การศึกษาที่ตรงกับความต้องการของบุคลากร เช่น การอบรมเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมเกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่า และชีววิทยาด้านการอนุรักษ์ มีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากร โดยหน่วยงานหรือสถาบันภายนอก เช่น วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย การอบรมเพื่อการทำงานอย่างมืออาชีพ เช่น การศึกษาอบรมในระดับนานาชาติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ทักษะด้านการจัดการโครงการ และการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดโปรแกรมด้านการศึกษา อาทิ การผลิตสื่อวีดิทัศน์ สารคดี คู่มือ ซีดีรอม การถ่ายทอดผ่านรายการโทรทัศน์ เป็นต้น และการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการศึกษาผ่านการสัมมนา และการอบรมเชิงปฏิบัติการ

ด้านที่ 3 สื่อ

ควรเพิ่มสื่อให้เพียงพอสำหรับคนทุกเพศทุกวัยและควรใช้สื่อที่หลากหลาย เช่น ภาพ เสียง นวัตกรรมที่ทันสมัย หรือสื่อที่ใช้กับเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ นอกจากนี้ควรเพิ่มเนื้อหาของสื่อต่างๆ ในด้านการอนุรักษ์สัตว์ป่า ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องและทันสมัยของข้อมูล ใช้สื่อที่สวยงาม น่าสนใจ ให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้านการออกแบบและผลิตสื่อ สอดคล้องกับ WAZA (1993); EAZA (2010) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่สำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ว่า สื่อการศึกษาประเภทต่างๆ และความถูกต้องของข้อมูล สวนสัตว์ต้องกระทำในทุกวิถีทางเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมหรือผู้สนใจ ผ่านการใช้สื่อประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและกระตุ้นจิตสำนึกในการอนุรักษ์ รวมถึงประเภทของสื่อหรือวิธีการในการสื่อความหมายที่ผู้เยี่ยมชมและผู้สนใจทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ อาทิ ป้าย สัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย การจัดแสดงที่ผู้เยี่ยมชมได้มีส่วนร่วม สื่อวีดิทัศน์ เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ อาทิ แผ่นพับ แผนที่/คู่มือเยี่ยมชมสวนสัตว์ คู่มือสำหรับครู และชุดรวมสื่อต่างๆ ของสวนสัตว์ ที่ควรจัดไว้ทั้งสำหรับการแจกหรือจัดจำหน่ายแก่ผู้สนใจ

ด้านที่ 4 กิจกรรม

ควรเพิ่มกิจกรรมให้หลากหลายโดยจัดกิจกรรมใหม่ๆ สำหรับคนทุกเพศทุกวัย ทั้งการเรียนการสอนในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย หมุนเวียนตลอดทั้งปี นอกจากนี้ควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สัตว์ป่า ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ผ่านสื่อที่หลากหลาย ดังเช่น Zoological Park Board of New South Wales ประเทศออสเตรเลีย ที่มีการดำเนินงานด้านการศึกษา (International Zoo Year Book, 1997) โดยการจัดโปรแกรมการศึกษาตลอดชีวิตที่รองรับกลุ่มผู้เยี่ยมชมที่หลากหลาย อาทิ โปรแกรมการศึกษาสำหรับเด็กจำนวนปีละ มากกว่า 100,000 คนโดยใช้สวนสัตว์เป็นฐานการเรียนรู้เฉพาะทางของการศึกษาในระบบโดยใช้ห้องเรียนที่มีการจัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างครบถ้วน สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเรียนการสอนอื่นๆ รวมทั้งห้องเรียนเคลื่อนที่ มีการจัดการศึกษาสำหรับผู้เยี่ยมชมทั่วไป โดยให้การบรรยายโดยคนเลี้ยงสัตว์ และอาสาสมัคร การจัดแสดงที่ผู้เยี่ยมชมมีส่วนร่วม รวมทั้งการใช้เอกสารสิ่งพิมพ์ที่หลากหลาย รวมทั้งการจัดการศึกษาเฉพาะกลุ่ม โดยจัดทำคู่มือเยี่ยมชมที่มีหลาย และสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะสำหรับผู้เยี่ยมชมที่มีความบกพร่องทางสายตา การได้ยิน หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือทางด้านจิตใจ และจัดโปรแกรมการเรียนรู้

ต่อเนื่องสำหรับ โดยร่วมมือกับหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสำหรับผู้ใหญ่ของมหาวิทยาลัยชิดนีย์ และร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกลุ่ม

ด้านที่ 5 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาให้เพียงพอและหลากหลายสำหรับคนทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กและผู้พิการ และควรบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาให้มีสภาพดีและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ สอดคล้องกับ สวนสัตว์จะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมเพื่อโดยต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในด้านการจัดการศึกษา อาทิ ห้องสมุด ห้องบรรยาย ศูนย์การศึกษา/เรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ และสิ่งสนับสนุนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1. องค์การสวนสัตว์ควรพิจารณาทดลองใช้แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับสวนสัตว์สมัยใหม่จากงานวิจัยนี้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งควรสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร สื่อ กิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

2. ควรนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ในงานประชุมงานสัมมนาทางวิชาการ หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกหน่วยงาน/ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีเวทีสำหรับการพูดคุย พิจารณาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ตรงตามความต้องการและปัญหาของผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย อย่างรอบด้าน พร้อมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

3. ควรนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสวนสัตว์สมัยใหม่ที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากทุกหน่วยงาน/ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อคณะกรรมการบริหารองค์การสวนสัตว์ เพื่อพิจารณาและกำหนดเป็นนโยบายด้านการศึกษาที่ต่อเนื่องในอนาคต

4. องค์การสวนสัตว์ควรมีหน่วยงานหลักของแต่ละสวนสัตว์ที่ดูแลนโยบายด้านการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตตามแนวทางของสวนสัตว์สมัยใหม่ที่เน้นการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สัตว์ป่า ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่ในองค์กรชั้นนำระดับโลก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. องค์การสวนสัตว์ควรทำงานวิจัยด้านการศึกษาตลอดชีวิตของสวนสัตว์เพิ่มขึ้นโดยครอบคลุมองค์ประกอบด้านนโยบายและการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านสื่อ ด้านกิจกรรม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการและปัญหาของผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย อย่างรอบด้าน
2. ควรมีการทำงานวิจัยเชิงทดลองด้านการศึกษาตลอดชีวิต อาทิ เปรียบเทียบความรู้/ทัศนคติของผู้เยี่ยมชมสวนสัตว์ก่อนและหลังการเยี่ยมชม
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรม/หลักสูตรการเรียนรู้ของแต่ละสวนสัตว์สำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติและนโยบายการศึกษาของสวนสัตว์สมัยใหม่
4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาตลอดชีวิตขององค์การสวนสัตว์สู่การเป็นสวนสัตว์สมัยใหม่ชั้นนำในภูมิภาคและนานาชาติ